

tehnologiyi osvity. [Information technology education]. Moscow.

7. Lubysheva, L. Y'. (1992). *Teoretyko-metodologicheskye y organizatorskye osnovy formirovaniya fizycheskoj kultury studentov.* [Theoretical-methodological and organizational principles of formation of physical culture of students]. Moscow.

8. Ostroverkhova, N. M. (1996). *Efektivnist upravlinnya zagalnoosvitn`oyu shkoloyu: socialno-pedagogichnyj aspekt.* [Effectiveness of general school management: socio-pedagogical aspect]. Kyiv.

9. *Perspektyvni osvitni tehnologiyi.* (2000). [Perspective educational technologies]. Kyiv.

10. Samsonova, A. V. (1999). *Vykory`stannya informacijnx tehnologij u fizychnij kulturi ta sporti.* [The use of information technology in physical culture and sports]. Kyiv.

11. Selyvanova, T. G. (2003). *Informacijni tehnologiyi osvity.* [Information technology education]. Moscow.

12. Furayev, O. N. (1996). *Do py`tannya kompyutery`zacyi analizu vy`konannya sporty`vny`x vprav.* [To the issue of computerization of the analysis of the performance of sports exercises]. Moscow.

13. Хумынец, В. В. (2007). *Innovacijna*

osvitnya diyalnist. [Innovative educational activities]. Uzhgorod.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГАЛІМСЬКА Інна Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної та психофізіологічної підготовки Льотної академії Національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: формування професійно значущих якостей особистості майбутнього авіаційного фахівця у льотному ВНЗ засобами фізичної підготовки.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

GALIMSKAYA Inna Ivanivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Assistant Professor of the Department of Physical and Psychophysiological Training of Flight Academy of the National Aviation University.

Circle of scientific interests: the formation of professionally significant personal qualities of the future aviation specialist at a flight higher educational institution by means of physical training.

Стаття надійшла до редакції 09.04.2019 р.

УДК 378:37.0.11.3-051+37.016:81'243

СРЕМЕНКО Тетяна Євстафіївна –

кандидат філологічних наук, професор кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

<https://orcid.org/0000-0003-2840-8465>

e-mail: germfil.inyaz@gmail.com

ГЕРКЕРОВА Олександра Михайлівна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

<https://orcid.org/0000-0002-7449-6112>

e-mail: gerkerova@ukr.net

НЕГРІВОДА Олена Олексіївна –

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

<https://orcid.org/0000-0003-2527-9725>

e-mail: negrivoda@ukr.net

СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасне суспільство характеризується стрімкими змінами, інформатизацією та глобалізацією, в цих умовах освіта перестає бути засобом засвоєння готових загальнонавчаних знань, а

стає способом інформаційного обміну, соціального збагачення та особистісного і професійного росту, що веде до набуття студентами компетентності та ерудованості. Компетентність фахівця об'єктивно набуває все більшої актуальності завдяки

ускладненню і постійному розширенню соціального досвіду, сфери освітніх послуг, появі інноваційних типів шкіл, авторських педагогічних систем, проектів, технологій, виникненню різних форм презентації та обробки інформації, в тому числі нових інформаційних технологій, зростаючому рівню запитів соціуму, що пред'являються до фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Компетентнісний підхід в освіті став предметом вивчення Т. М. Андреева, В. М. Антипової, А. М. Богущ, О. Л. Жук, Є. В. Жучкова, І. А. Зимньої, А. Каспржак, А. М. Мітєєва, Р. М. Назіпова, В. В. Серікова, О. Б. Тарнопольського, Ю. В. Фролова, Е. Р. Хайрулліна, О. В. Хутірського.

У сучасній психолого-педагогічній літературі є велика кількість досліджень, присвячених підготовці вчителя, зокрема вчителя іноземної мови, на основі компетентнісного підходу. Професійна компетентність учителя розглядається в роботах В. А. Адольфа, С. В. Астахової, Ю. В. Варданян, Т. О. Воронової, В. А. Далінгер, Т. Є. Ісаєвої, К. С. Митюшова, М. А. Петухова, Г. Сорокових, Н. І. Чуркіна, М. М. Шалашова та ін. Ряд досліджень присвячений окремим компетентностям (компетенціям) учителя іноземної мови: міжкультурній (Т. М. Андрєнко, Є. Б. Бистрай, Т. В. Кускова), соціокультурній (Г. О. Воробйов, К. С. Митюшова), соціолінгвістичній (А. В. Кордонська, Н. В. Маклакова), полікультурній (Л. Ю. Данилова, М. Б. Па-рагульгов, Е. Б. Соловйова) та ін.

Мета статті полягає у висвітленні результатів дослідження з формування професійної компетенції майбутніх учителів іноземних мов.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури з проблем міжособистісної комунікації, педагогічного спілкування, професійної підготовки, ми визначили, що професійна компетентність учителя іноземної мови є складним інтегративним феноменом, що опосередковує професійну діяльність вчителя, спрямовану на встановлення, підтримку і розвиток спілкування з учнями у процесі навчання їх іноземної мови [8]. Розглядаючи професійну компетентність вчителя іноземної мови, як комплекс компетенцій, зокрема комунікативної, дослідницької, творчої (креативної) і рефлексивної, проаналізуємо кожен з них більш докладно.

Зупинимось на комунікативній компетенції, як основоположному

компоненті професійної компетентності, тобто сукупності особистісних, професійних комунікативних якостей і комунікативних умінь. В останні роки учені все більше уваги приділяють проблемам людського спілкування: П. І. Бех, Є. М. Ільїн, А. В. Мудрик, Н. Б. Шмельова, Е. Б. Соловйова та інші трактують його як категорію базову і професійно значущу для педагога [2]. Спілкування в педагогічній діяльності набуває професійного відтінку, адже успішність роботи вчителя, особливо вчителя-мовця, залежить від його комунікативної компетенції, оскільки викладання – це перш за все, спілкування з аудиторією (студентами, учнями). Неможливо стати повноцінним педагогом-учителем, не володіючи певними комунікативними якостями й вміннями і не будучи професійно компетентним.

Комунікативна компетенція тісно пов'язана з теоретико-лінгвістичною компетенцією, яка, на думку учених (Ю. В. Срьоміної, А. В. Кордонської, М. П. Черкасова) заснована на знанні основних теоретичних положень про мову як суспільне явище, її зв'язок з мисленням, культурою народу, про виникнення і розвиток мови, співвідношення лінгвістичних і екстралінгвістичних чинників у розвитку і функціонуванні мови; про систему організації мови в складній взаємодії всіх її рівнів, структур і одиниць; сучасних напрямів в лінгвістиці і вмінням критично їх оцінювати; основних етапів історії розвитку іноземної мови; особливостей функціональних стилів іноземної мови в усній і письмовій формі; основних принципів орфоєпії та орфографії іноземної мови [3]. Погодимось з Е. Б. Соловйовою, В. В. Сафоновою і К. С. Махмурян, які стверджують, що комунікативна компетенція є поєднанням мовної, мовленнєвої та соціокультурної складових, а також професійно-комунікативних умінь [8].

Дослідницька компетенція включає планування і програмування діяльності, в тому числі аналіз умов її здійснення і способів її реалізації, і відповідає підготовці (плануванню) уроку. На думку Н. Д. Креденець, Н. А. Сухіної та інших, дослідницька компетенція – це здатність студентів безпосередньо керувати своєю дослідницькою діяльністю для постановки мети дослідження, вибору способів вирішення професійних завдань для контролю і самооцінки отриманого результату [5]. Дослідницька компетенція ґрунтується на мотиваційній, теоретичній, технологічній та результативній готовності

студентів до дослідницької діяльності.

Рефлексивна компетенція є особливо значущою в контексті сучасної гуманістичної освітньої парадигми і складається із здібностей рефлексивного мислення, здатності вчителя як особистості до саморефлексії і його вміння організувати спільні рефлексивні процеси в рамках професійної діяльності. Д. Річард визначає педагогічну рефлексію як процес звернення до власного досвіду, його осмислення і критичне оцінювання для певної педагогічної мети. Найвний досвід свідомо вивчається і осмислюється і слугує основою для адекватної оцінки, прийняття певного рішення і подальшого планування своєї педагогічної діяльності. Педагогу необхідно навчитися переглядати свій минулий професійний досвід, коригувати свій понятійний апарат, оновлюючи його відповідно вимог сучасної педагогіки (Г. Д. Дмитрієв, Е. Б. Соловйова, М. Уоллес, Д. Річард) [8]. Рефлексивна компетенція передбачає опору на індивідуальні особливості педагога, його індивідуальні творчі здібності, когнітивні стилі, рівні навченості при здійсненні професійно-педагогічної діяльності [7].

Рефлексивне мислення є непорушною професійною і особистісною якістю сучасного вчителя, воно безпосередньо пов'язане з критичним мисленням, для нього, як одного зі способів діяльності, характерні дуже значимі і суттєві для професійного розвитку вчителя вміння. Для вчителя іноземної мови розуміння сутності цілей, функції полікультурної освіти першочергово. Якщо у нього самого не розвинене критичне і рефлексивне мислення, усвідомлення, прийняття полікультурності світу, поваги і почуття толерантності відносно іншої культури, то він навряд чи зможе навчити своїх учнів робити правильні оцінні судження про особливості побуту і культурні явища в житті інших країн і народів.

Творча (креативна) компетенція розуміється нами як креативні здібності вчителя іноземної мови, ступінь їх розвитку, що має різні прояви. Фактично для сучасної освіти характерний такий параметр як інноваційність. При впровадженні інноваційних технологій та інноваційного режиму в освітніх установах різного типу і профілю креативні здібності педагога вкрай необхідні. Особливий акцент несе на собі прояв такої креативної якості як здібність до подолання традиційності в процесі навчання іноземних мов, яка не може бути реалізована і розвинена без здібностей до самозміни

вчителя і його здібностей до проєктування [7].

Дуже важливими для творчої компетенції є артистичні вміння володіння діалогом, високою культурою мови, майстерністю виразного мовлення за рахунок зміни ступеню гучності, використання інтонаційного багатства мовлення для промовляння однієї і тієї ж фрази з різними підтекстом; можливість проспівати фразу на відому учням мелодію, а також вміння перевтілюватися (говорити від імені героїв літературних творів), користуючись при цьому мімікою і жестами, в тому числі пантомімою.

Висока компетентність вчителя в даній сфері дає можливість зробити навчання емоційно насиченим та інтелектуально розвивальним (Н. Д. Креденець, К. С. Митюшова) [5; 7]. Творча компетенція є базисною категорією для іншомовного навчання школярів, оскільки пов'язана з пошуком нових, нестандартних рішень проблем і виражається в умінні бачити, ставити і оригінально вирішувати проблеми в постійно мінливих умовах, оскільки процес іншомовного навчання за своєю природою дуже динамічний, і в ньому неможливо передбачити всі можливі педагогічні ситуації.

На нашу думку, успішність роботи вчителя іноземної мови залежить від комплексу і взаємодії всіх компетенцій (комунікативної, дослідницької, творчої (креативної), рефлексивної), які утворюють професійну компетентність, формуванню якої в даний час приділяється особлива увага. Отже, процес формування професійної компетентності у студентів ЗВО – майбутніх вчителів іноземної мови буде здійснюватися успішно при дотриманні наступних педагогічних умов:

1. Формування у майбутніх учителів іноземної мови певних компетенцій (комунікативної, дослідницької, творчої (креативної), рефлексивної) та особистісних (доброзичливості, емпатії, толерантності, комунікабельності, рефлексії) і професійно значущих (володіння нормами літературної іноземної мови, культура іноземної мови, знання формул іншомовного мовного етикету, володіння іншомовними комунікативними шаблонами) комунікативних якостей.

2. Навчання іноземних мов на основі комунікативних вправ за всіма видами мовленнєвої діяльності, що сприяють формуванню професійної компетентності студентів – майбутніх учителів іноземної мови

3. Впровадження компетентнісного

підходу до навчання іноземних мов учнів старших класів ЗОШ.

Експериментальна перевірка теоретично обґрунтованих педагогічних умов, що сприяють ефективності процесу формування професійної компетентності у студентів ЗВО – майбутніх учителів іноземної мови полягала у вирішенні таких завдань:

1. Виявлення у студентів ЗВО – майбутніх учителів іноземної (англійської) мови рівня сформованості професійної компетентності та її окремих компетенцій: комунікативної, дослідницької, творчої (креативної), рефлексивної.

2. Розробка та впровадження в роботу зі студентами експериментального курсу «Методика викладання іноземної мови у старшій школі», з метою формування професійної компетентності та комунікативної, дослідницької, творчої (креативної), рефлексивної компетенцій у майбутніх вчителів іноземної мови для роботи з учнями старших класів ЗОШ.

3. Визначити рівні сформованості професійної компетентності у майбутніх учителів іноземної мови. Спираючись на результати дослідження, розробити і впровадити в навчальний процес ЗВО методичні рекомендації щодо формування професійної компетентності майбутніх учителів іноземних мов для роботи з учнями старших класів ЗОШ на основі курсу «Методика викладання іноземної мови у старшій школі».

У ході експериментального дослідження з формування професійної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови нами було проведено ряд діагностичних завдань з метою з'ясування рівня сформованості комунікативної, дослідницької, творчої (креативної) і рефлексивної компетенцій у студентів експериментальних (ЕГ) і контрольних груп (КГ) на підставі оцінки їх виконання до і після навчання. У дослідженні 2016-2018 навчальних років брали участь студенти-магістранти факультету іноземних мов ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса).

Навчання студентів ЕГ проводилось у 2017–2018 н. р. з курсу «Методика викладання іноземної мови у старшій школі», а студенти КГ (2016–2017 н.р.) навчалися за нормативною програмою ЗВО.

За результатами навчання було проведено тестування студентів, окрім того студенти отримали завдання розробити плани чотирьох уроків за темами: 1) Healthy way of life: daily activities, active holidays, leisure; 2) Music: styles, genres, musicians, composers,

concerts; 3) Literature: choice of the book to read, favourite book, favourite writer, library; 4) Great Britain: geographical position, climate, population, traditions, symbols; 5) Food and Meals; 6) My family and friends для учнів 8-9 класів ЗОШ тривалістю 45 хвилин. Підсумовуючи представлені плани уроків, можна зробити висновок про те, що роботи студентів ЕГ відрізнялися чіткими і простими формулюваннями (при постановці цілей і завдань, у мовленні вчителя, при поясненні правил). Структура уроків була досить логічна, були продумані переходи від одного завдання до іншого. Студенти ЕГ продемонстрували творче мислення, компетентнісний підхід, використовували музичний тематичний супровід, прикладні завдання, ділові ігри, розповіді історій, завдання на розвиток ключових компетенцій, наприклад ціннісно-сислової, яка формується шляхом активізації особистого досвіду учнів, участі в обговоренні соціальних проблем, ідей (наприклад, при обговоренні здорового способу життя та ролі спорту у житті людини було запропоноване таке завдання: монологічне висловлювання: What sport event would you advise to organize at our school to promote healthy way of life? Why do you think it will be interesting and effective? Give 3 reasons); завдання на розвиток соціокультурної компетенції, яка базується на долученні учнів до культури країни, мова якої вивчається, у порівнянні з культурними явищами рідної країни, та інформаційної компетенції (вмінні використовувати сучасні технології та інтернет-простір у познавальних цілях): скласти hotlist за запропонованою темою (список анованих інтернет-посилань), а на основі колективно складеного хотлиста заповнити Subject sampler (таблиця з питаннями, розроблених на основі інформації, представленої на сайтах, які потребують осмислення і вираження свого ставлення до проблеми).

Близько 50% студентів КГ розробили уроки, які були нелогічно збудовані, не витримані за часом або тематикою. Більшість студентів погано зрозуміли особливості компетентнісного підходу. 40% планів є набором завдань, які не завжди відповідають рівню знань учнів та погано поєднуються між собою, хоча студенти спробували використовувати поєднання англійської мови з історією, географією, українською і зарубіжною літературою. 17% студентів не виправдано розмовляли рідною мовою, в той час як можна було використовувати англійську мову. Також студентам обох груп пропонувалися діагностичні завдання до і

після експериментального навчання, завдання були згруповані по блоках відповідно до виділених нами компетенцій (комунікативної, дослідницької, творчої (креативної), рефлексивної).

За результатами експерименту було визначено рівні сформованості професійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови відповідно до порядкової шкали:

1) *високий рівень*: студент демонструє глибокі знання проблеми, пропонує різноманітні варіанти її творчого рішення, враховує особливості індивідуально орієнтованого підходу і підліткового віку, зацікавлений у вирішенні даної проблеми і володіє довідковою інформацією; студент правильно виконав 100-75% завдань.

2) *середній рівень*: студент демонструє не дуже глибокі знання проблеми, пропонує творчі рішення проблеми, проте не завжди враховує особливості індивідуально орієнтованого підходу і підліткового віку, не дуже зацікавлений в даній проблемі і володіє тільки базовою довідковою інформацією; студент правильно виконав 75-45% завдань.

3) *низький рівень*: студент демонструє поверхневі знання проблеми, пропонує досить одноманітні рішення проблеми, часто невірні, не враховує особливості особистісно орієнтованого підходу, не зацікавлений в проблемі і володіє мінімальною довідковою інформацією; студент правильно виконав менше 45% завдань.

Результати впровадження в роботу зі студентами ЕГ курсу «Методика викладання іноземної мови у старшій школі» з метою формування професійної компетентності та комунікативної, дослідницької, творчої (креативної), рефлексивної компетенцій у майбутніх учителів іноземної мови для роботи з учнями старших класів ЗОШ представлені на рис. 1.

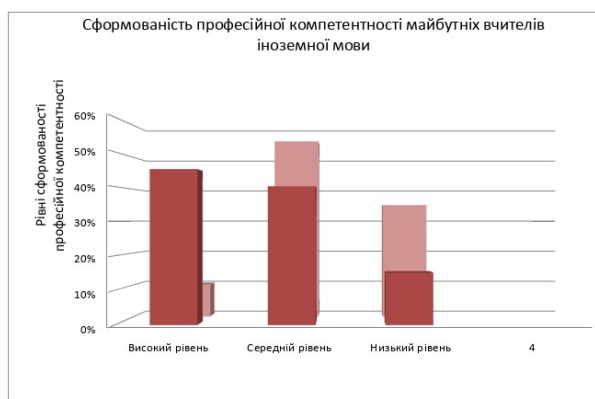

Рис. 1. Рівні сформованості професійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови

Аналіз отриманих результатів дозволяє зробити наступні висновки: студенти ЕГ, які

пройшли навчання в рамках курсу «Методика викладання іноземної мови у старшій школі», продемонстрували досить високий рівень сформованості комунікативної, дослідницької, творчої (креативної), рефлексивної компетенцій, які є обов'язковими складовими професійної компетентності вчителя іноземної мови. Студенти ЕГ опанували не лише теоретичними знаннями, а й професійно-спрямованими практичними вміннями. Вони успішно справлялися із запропонованими їм діагностичними завданнями. Зауважимо, що зазвичай у студентів виникають труднощі з логікою побудови уроку, і не завжди завдання та підходи узгоджуються один з одним і реалізують мету уроку. Водночас впровадження курсу «Методика викладання іноземної мови у старшій школі» дозволило вирішити дану проблему. Відтак за результатами навчання високий рівень зафіксовано у 45% студентів ЕГ і 10% КГ, середній – у 40% ЕГ і 55% КГ і низький – у 15% ЕГ і 35% КГ.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Професійна компетентність майбутнього вчителя іноземної мови – це сформована інтегрована особистісна якість, що включає комунікативну, дослідницьку, творчу (креативну), рефлексивну компетенції, когнітивні і діяльнісні складові. Професійна компетентність забезпечує здатність і готовність до вирішення педагогічних завдань, які виникають відповідно навчально-мовних і природних ситуацій спілкування з учнями.

Таким чином, підвищення рівня сформованості професійної компетентності, а саме її складових: комунікативної, дослідницької, творчої (креативної), рефлексивної компетенцій вчителя іноземної мови, відбуватиметься успішно за умови впровадження у роботу зі студентами особистісно орієнтованого курсу «Методика викладання іноземної мови у старшій школі», що включає в себе комплекс педагогічних особистісно орієнтованих ситуацій і професійно-спрямованих вправ. Порівняльний аналіз педагогічного моніторингу дозволяє зробити висновок про ефективність розробленого нами особистісно орієнтованого курсу, спрямованого на формування професійної компетентності вчителя іноземної мови.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Андреевко Т. Н. Формирование профессиональной лексической компетенции будущего учителя иностранного языка: дис. ...

канд. пед. наук: 13.00.08 / Татьяна Николаевна Андреевко. – Елец, 2014. – 163 с.

2. Бех П. І. 3 позицій комунікативної орієнтації / П. І. Бех // *Іноземні мови в навчальних закладах*. – 2002. – № 1–2. – С. 34–40.

3. Богуш А. М. Комунікативно-мовленнєвий супровід професійної підготовки майбутніх фахівців півдня України [колективна монографія] / Богуш А. М., Горіна Ж. Д., Кисельова О. І., Трифонова О. С., Черкасов М. П. / За загальною редакцією академіка А. М. Богуш. – Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2012. – 268 с.

4. Жучков Е. В. Формирование компетентности будущего учителя иностранного языка в сфере межкультурного взаимодействия: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Евгений Владимирович Жучков. – Оренбург, 2010. – 245 с.

5. Креденець Н. Д. Компетентність – парадигма професійної підготовки фахівців / Н. Д. Креденець. – Вінниця: ДОВ Вінниця, 2004. – 701 с.

6. Кордонська А. В. Формування мовленнєвої компетенції студентів:[електронний ресурс]: <http://intkonf.org/kordonska-av-formuvannya-movlennevoyi-kompetentsiyi-studentiv>

7. Митюшова Е. С. Формирование профессиональной компетентности учителя английского языка дошкольных учреждений: на основе интегрированного курса: дисс. ... канд.пед. наук: 13.00.08 / Екатерина Сергеевна Митюшова. – Новосибирск, 2010. – 205 с.

8. Соловьева Э. Б. Формирование профессиональной коммуникативной компетентности будущего учителя иностранного языка: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Эльвира Баязитовна Соловьева. – Магнитогорск, 2001. – 156 с.

REFERENCES

1. Andreenko, T. N. (2014). *Formyrovanye professyonalnoy leksycheskoy kompetentsyy budushcheho uchytelya ynostrannoho yazyka*. [Formation of professional lexical competence of a future foreign language teacher]. Elets.

2. Bekh, P. I. (2002). *Z pozvtsiy komunikatyvnoyi oriyentatsiyi. Inozemni movy v navchalnykh zakladakh*. [From the standpoint of communicative orientation. Foreign languages in educational institutions]. Kyiv.

3. Bohush, A. M., Horina, ZH. D., Kyselova, O. I., Tryfonova, O. S., Cherkasov, M. P. (2012). *Komunikatyvno-movlennyye vyvy suprovod profesiyanoi pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv pivdnya Ukrayiny [kolektyvna monohrafiya]*. [Communication and speech support of professional training of future specialists of the south of Ukraine [collective monograph]]. Odesa.

4. Zhuchkov, E. V. (2010). *Formyrovanye kompetentnosti budushcheho uchytelya ynostrannoho yazyka v sfere mezhkulturnoho vzaymodeystviya*. [Competence formation of a future foreign language

teacher of in the sphere of intercultural interaction]. Orenburh.

5. Krednets, N. D. (2004). *Kompetentnist-paradyhma profesiyanoi pidhotovky fakhivtsiv*. [Competence – a paradigm of professional training of specialists]. Vinnytsya.

6. Kordonska, A. V. Formuvannya movlennyevoyi kompetentsiyi studentiv: [elektronnyy resurs] [Formation of students' speech competence]. <http://intkonf.org/kordonska-av-formuvannya-movlennevoyi-kompetentsiyi-studentiv>

7. Mityushova, Ye. S. (2010). *Formirovaniye professional'noy kompetentnosti uchytelya angliyskogo yazyka doshkol'nykh uchrezhdeniy: na osnove integrirovannogo kursa*. [Formation of professional competence of an English teacher in preschool institutions: on the basis of an integrated course]. Novosibirsk.

8. Solov'yeva, E. B. (2001). *Formirovaniye professional'noy kommunikativnoy kompetentnosti budushchego uchytelya inostrannogo yazyka*. [Formation of the Professional Communicative Competence of the Future Language Teacher]. Magnitogorsk.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

СРЕМЕНКО Тетяна Євстафіївна –

кандидат філологічних наук, професор кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Наукові інтереси: методика навчання іноземних мов, теорія комунікації.

ГЕРКЕРОВА Олександра Михайлівна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Наукові інтереси: методика навчання іноземних мов, міжкультурна комунікація.

НЕГРІВОДА Олена Олексіївна –

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Наукові інтереси: методика навчання іноземних мов.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

YEREMENKO Tetiana Evstafievna –

Professor, PhD (Linguistics), Head of of the Department of Germanic Languages and Methods of Foreign Languages Teaching, South-Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky.

Circle of scientific interests: methods of TEFL, communication theory.

GERKEROVA Olexandra Mukhsailivna – PhD (Pedagogics), Associate Professor of the Department of Germanic Languages and Methods of Foreign Languages Teaching, South-Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky.

Circle of scientific interests: methods of TEFL, intercultural communication.

NEGRIVODA Olena Oleksiivna – PhD (Pedagogics), Teacher of the Department of Germanic Languages and Methods of Foreign Languages Teaching, South-Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky.

Circle of scientific interests: methods of TEFL.

Стаття надійшла до редакції 17.04.2019 р.

УДК 37.035

ГУЦАЛО Емілія Ун-Сунівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та психології Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
<https://orcid.org/0000-0002-9156-6653>
 e-mail: kspu_psy2016@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Молодість – це не просто віковий період найбільших можливостей, а й час становлення реальної відповідальності за власні дії, вчинки, поведінку, час усвідомлення конкретних обов'язків перед суспільством, час нових відповідей на виклики життя. Сучасний процес соціалізації молоді набув ознак суспільної значущості. Результатом соціалізації, звісно, є людина як найвища цінність суспільства. Саме людина, котра поступово стає здатною долати некритичну оцінку дійсності, пропагандистські стереотипи, маніпуляції, консерватизм, суто споживацьку орієнтацію тощо. Як бачимо, соціалізація є архіскладним процесом навіть у стабільні часи, а що вже говорити про періоди суспільних перетворень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти процесу соціалізації й становлення особистості в соціокультурному просторі досліджували І. Бех, В. Радул, Н. Грабар, Л. Кузнецова, Ф. Власенко, М. Варій, Г. Лісіна, П. Лушин, Н. Осипова, Т. Резнік, Н. Романова, С. Московічі, Н. Харзатова та ін. Особистісний вимір соціалізації досліджували В. Андрущенко, Л. Губерський, М. Бойченко, В. Виноградова, І. Гуляс, І. Дерманова, М. Ватковська, Є. Вахромов, Н. Завадська, Л. Коган, В. Москаленко та ін. [1; 2; 4; 5; 6].

Мета статті: проаналізувати процеси й особливості традиційних, інституціональних, стилізованих, міжособистісних,

рефлексивних механізмів соціалізації молоді на основі зібраного матеріалу (щоденників спостережень, інтерв'ю, бесід, опитувань, групових дискусій тощо).

Виклад основного матеріалу дослідження. Студент XXI ст. хоче навчатися й жити по-новому. Інтерактивно, технологічно, динамічно, цікаво. Студент XXI ст. прагне найвищих освітніх стандартів, які дали б йому змогу не лише оптимально й ефективно здобувати освіту, але й сміливо виявляти власні здібності, ерудованість, амбітні претензії на майбутнє. Пасивне дисципліноване прослуховування лекцій, школярський переказ текстів підручників на семінарських або практичних заняттях, авторитаризм викладача, який так і не навчився користуватися комп'ютером й застосовує особистісно-відчужений стиль викладання, більше не влаштовують нове покоління українців. Усе голосніше лунають вимоги молодих щодо необхідності реалізації стратегічного завдання підготовки професіонала нової генерації, який здатен задовольняти індивідуальні й соціальні потреби моральним способом, бути громадянином, активно діяти й успішно розв'язувати поставлені суспільством проблеми.

Студент XXI ст. спроможний брати ініціативу й відповідальність на себе. Молоді люди намагаються стати співавторами своїх учителів, опонентами своїх викладачів, дослідниками наукових здобутків доцентів рідних кафедр, послідовниками улюблених професорів альма-матер, конкурентами